

Uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 25 czerwca 2020 roku

I. Stanowiska procesowe stron.

Powód (...) Bank spółka akcyjna w W. powództwem wniesionym przeciwko J. S. domagał się zapłaty kwoty 75.516,66 zł z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od 3 września 2019 roku oraz kwot 11.133,67 zł i 1.790 zł bez odsetek ustawowych. Podając podstawę faktyczną roszczenia wskazał, że 12 stycznia 2017 roku zawarł z pozwanym umowę kredytu wypowiedzianą wskutek niepłacenia przez pozwanego rat.

Pozwany domagał się oddalenia powództwa, przy czym ostatecznie stanowisko sformułował w piśmie z 9 marca 2020 roku oraz 24 czerwca 2020 roku. Twierdzono, że nie można ustalić wymagalności roszczenia w deklarowanej dacie i dlatego nie można ustalić, że zaległość odpowiada kwocie opisanej w pozwie. Umowa kredytu przewidywała kaucję w wysokości 8.800 zł która miała być przeznaczona na poczet ewentualnych roszczeń Banku z tytułu naruszenia obowiązków przewidzianych w umowie. Pozostała część kaucji powinna być przekazana na częściową przedterminową spłatę kredytu bez odrębnych dyspozycji kredytobiorcy. Powód nie przedstawił dowodów pozwalających na ustalenie sposobu rozliczenia tej kaucji. W dalszej kolejności pozwany podniósł sprzeczność zapisów regulujących kaucję z art. 483 § 1 k.c., twierdząc że kaucja miała być przeznaczona na poczet opłat, jednak na skutek niewykonania przez pozwanego świadczeń pieniężnych. Wskazano również na sprzeczność zapisu o kaucji ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Kaucja kredytowana jest przez Bank zwiększa zobowiązania kredytobiorcy, a następnie z tej kaucji Bank zaspokaja swoje roszczenie z tytułu naliczonych opłat, co może zmierzać do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. Zwrócono również uwagę na warunkowy charakter oświadczenia o wypowiedzeniu, a przez to na jego bezskuteczność.

II. Ustalenia faktyczne sądu.

1. 12 stycznia 2017 roku strony zawarły umowę kredytu w kwocie 99.396 zł przy czym na cel operacyjny przeznaczono 88.000 zł, a kwotę 8.800 zł przewłaszczone na Bank jako zabezpieczenie wierzytelności, które mogłyby powstać w stosunku do pozwanego. Prowizja za udzielenie kredytu w wysokości 2.596 zł również została sfinansowana kredytem. W punkcie V. podpunkt 2. umowy ustalono, że kwota 8.800 zł będzie stanowiła kaucję, własność środków zostanie przeniesiona na rzecz Banku na okres 12 miesięcy liczonych od 1 miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym uruchomiono kredyt. W punkcie VII. podpunkt a. umowy ustalono, że kredytobiorca zobowiązany jest do zapłaty Bankowi kwoty 3,33% kredytu za każdy miesiąc kalendarzowy w okresie od 4 do 12 pełnego miesiąca liczonych od miesiąca następującego po dniu, kiedy uruchomiono kredyt, w którym nie został zapewniony zarówno wymagany obrót na rachunku jak i wymagane płatności z rachunku. Kredytobiorca nie będzie zobowiązany do zapłaty tej kwoty za miesiąc kalendarzowy, w którym zapewnił wymagany obrót na rachunku lub wymagane płatności z rachunku. (Dowód: wydruk umowy kredytowej, karta 30 verte).

2. W punkcie VII. umowy, w postanowieniach dodatkowych, w punkcie 5a, wskazano, że pozwany zobowiązany jest do zapewnienia, aby osoby trzecie wpłaciły w każdym miesiącu kalendarzowym co najmniej 5.830,59 zł, co nazywano wymaganym obrotem na rachunku. Pozwany zobowiązany był również do wykonania z rachunku bieżącego na rzecz osób trzecich płatności w określony sposób, które w danym miesiącu powinny stanowić kwotę co najmniej 5.830,59 zł, co nazywano wymaganymi płatnościami z rachunku. W punkcie 6. określono dokładnie, co należy rozumieć przez wpłaty na rachunek bieżący. (Dowód: wydruk umowy kredytowej, karta 31).

3. Kwota kredytu została wypłacona pozwanemu 16 stycznia 2017 roku, przy czym kwota 8.800 zł, zgodnie z zapisami umowy, została przeznaczona na zabezpieczenie roszczeń banku z tytułu niewykonania umowy kredytu, określonych w wymienionych wyżej postanowieniach umownych. (Dowód: wydruk dyspozycji uruchomienia kredytu, karta 36).

4. Pierwszych 16 rat kredytu pozwany spłacił w terminie albo z opóźnieniem od 5 do 66 dni, pozostałe raty, począwszy od 25 czerwca 2018 roku, nie zostały spłacone. (Dowód: harmonogram spłaty kredytu, karta 37).
5. W żadnym z miesięcy kalendarzowych po uruchomieniu kredytu pozwany nie zapewnił wymaganych obrotów na rachunku ani wymaganych płatności z rachunku. (dowód: wydruki pism powoda, karty 69, 74).
6. Zapłacona przez pozwanego kaucja w wysokości 8.800 zł została zaliczona na karę umowną za niewykonanie obrotów na rachunku bieżącym oraz płatności (Dowód: wydruk z historii rachunku prowadzonego dla kaucji, karta 118).
7. Pismami z 1 października 2018 roku powód wezwał pozwanego do uregulowania całości zadłużenia z umowy kredytowej w kwocie 8.884,80 zł terminie 14 dni, pod rygorem wypowiedzenia umowy. (Dowód: wezwania do zapłaty oraz potwierdzenie odbioru, karty 45, 48).
8. Pismem z 20 listopada 2018 roku powód wypowiedział umowę kredytową z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia liczonego od dnia następnego po otrzymaniu przez pozwanego pisma. Wskazano, że spłaty długu w wysokości 10.497,46 zł należy dokonać w terminie 30 dni od otrzymania pisma. Brak wpłaty spowoduje, że po upływie 30-dniowego okresu wypowiedzenia cała należność kapitałowa w kwocie 75.816,66 zł stanie się natychmiast wymagalna wraz z należnymi odsetkami, umowa kredytowa będzie uważana za wypowiedzianą. (Dowód: wypowiedzenie umowy kredytowej, karta 49).
9. Pozwany był trzykrotnie wzywany do zapłaty przez Bank, dwukrotnie monitorowany o wykonanie zapewnienia odpowiednich obrotów na rachunku zgodnie z umową kredytową oraz odbyła się dwukrotnie wizyta terenowa, czyli wizyta pracownika Banku (Dowód: wydruki raportów, karta 84, 85).
10. W tabeli opłat i prowizji przewidziano kwotę 30 zł za wezwanie do zapłaty, kwotę 300 zł za przeprowadzenie wizyty terenowej i kwotę 200 zł za sporządzenie i wysłanie monitów z powodu niespełnienia przez kredytobiorcę warunków po uruchomieniu kredytu. (Dowód: wydruk z tabeli opłat i prowizji, karta 75 verte).
11. 3 września 2019 roku bank wystawił wyciąg z ksiąg wskazując na niespłacony kapitał w kwocie 75.516,66 zł, odsetki od należności niespłaconej w terminie do 2 września 2019 roku w kwocie 11.133,67 zł oraz koszty opłaty i prowizje w wysokości 1.790 zł. (dowód: wyciąg z ksiąg banku, karta 55).
12. Według pkt VII. 12 regulaminu kredytowania od zadłużenia przeterminowanego Bank nalicza odsetki w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie (Dowód: wydruk z regulaminu kredytowania, karta 79 verte).
13. Pozwany pozostaje dłużnikiem powoda z tytułu kapitału kredytu w wysokości 75.516,66 zł, odsetek w kwocie 11.133,67 zł, opłat i prowizji w wysokości 1.790 zł (Dowód: wydruk z rachunku umowy kredytowej, karty 38-41, historia naliczania odsetek, karty 42, 44, zestawienie należności i zaległości kapitałowych z kalkulacją odsetek za zwłokę karta 65 verte).

III. Uzasadnienie prawne i ocena dowodów.

1. Powód domaga się od pozwanego zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami i opłatami na podstawie art. 69 ust. 1 prawa bankowego. W związku ze stanowiskiem procesowym pozwanego w pierwszej kolejności należy rozważyć ważność oświadczenia Banku o wypowiedzeniu umowy kredytu, które zostało złożone pod warunkiem rozwiązującym (art. 89 k.c.). Z treści oświadczenia Banku zawartego w dokumencie - wypowiedzeniu umowy kredytowej wynika, że oświadczenie to ma stracić swój skutek, jeżeli kredytobiorca zapłaci kwotę 10.497,46 zł w okresie wypowiedzenia umowy kredytu. W doktrynie i w orzecznictwie wyrażane są poglądy za i przeciw dopuszczalności dokonywania czynności prawnych jednostronnych, w tym prawokształtujących, a zatem wypowiedzenia umów, pod warunkiem. Argumentem przemawiającym przeciwko dopuszczeniu warunkowych czynności tego rodzaju ma być bezpieczeństwo obrotu, którego z kolei aspektem ma być pewność trwania albo ustania

stosunków prawnych, brak wątpliwości kontrahenta, czy jest związany umową. Istotnym staje się interes adresata oświadczenia woli prawokształtującego złożonego pod warunkiem, który nie powinien pozostawać w niepewności swojej sytuacji prawnej.

2. W postanowieniu Sądu Najwyższego, 7 sędziów, z dnia 22 marca 2013 r., III CZP 85/12 przyjęto, że dopuszczalne jest - co do zasady - dokonanie czynności prawnej zawierającej zastrzeżenie, że jej skutek zależy od skorzystania z uprawnienia lub woli wykonującego zobowiązanie, a zdarzenie zależne od zachowania strony może polegać na spełnieniu lub niespełnieniu świadczenia. Zastrzeżenie to podlega ocenie na podstawie art. 353¹ k.c., z uwzględnieniem normatywnej konstrukcji warunku określonej w art. 89 k.c. Sąd Najwyższy przesądził dopuszczalność zastrzeżenia co do zasady warunków nazywanych pozaustawowo potestatywnymi, stwierdzając jednocześnie, że zdarzeniem warunkującym powstanie albo ustanie skutków prawnych może być spełnienie lub niespełnienie świadczenia. Odwołano się do wyroków Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2007 r., IV CSK 118/07 (OSP 2008, nr 12, poz. 125) oraz z dnia 17 marca 2011 r., IV CSK 358/10 (OSNC 2011, nr 12, poz. 136) w których wskazano, że spełnienie świadczenia może być warunkiem w rozumieniu art. 89 k.c., gdyż zapłata nie zawsze jest zdarzeniem całkowicie zależnym od woli dłużnika. Powyższe nie wyjaśnia jeszcze dostatecznie, czy możliwe jest dokonywanie czynności prawnych jednostronnych, w tym prawokształtujących pod warunkiem i jeżeli tak, to w jakich okolicznościach zastrzeżenie warunku nie pozostaje w sprzeczności z właściwością czynności prawnej, o czym stanowi art. 89 k.c. W uzasadnieniu cytowanego postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2013 roku, III CZP 85/12, stwierdzono, że praktyka potwierdza dokonywanie czynności jednostronnych pod warunkiem, np. wypowiedzenia stosunku prawnego albo odstąpienia od umowy. Odwołano się także do wyroku Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2009 roku, II CSK 614/08, jako wypowiedzi za dopuszczalnością zastrzeżenia warunku w jednostronnej czynności prawnej.

3. Sąd Najwyższy dopuścił możliwość niestanowczego wypowiedzenia umowy o kredyt bankowy w szczególnych okolicznościach, dotyczących stworzenia kredytobiorcy możliwości doprowadzenia do kontynuacji stosunku kredytowego na dotychczasowych warunkach (por. wyrok z dnia 24 września 2015 roku, V CSK 698/14). Sąd Najwyższy rozpoznawał sprawę, gdzie wypowiedzenie miało charakter warunkowy w tym znaczeniu, że jeżeli nastąpi pełna spłata wymaganego zadłużenia, wypowiedzenie stanie się nieskuteczne, a umowa będzie kontynuowana na dotychczasowych warunkach. Sąd Najwyższy nie przyjął nieważności oświadczenia o wypowiedzeniu, a stwierdził, że stworzyło ono dla kredytobiorców możliwość doprowadzenia do kontynuacji stosunku kredytowego na dotychczasowych warunkach przy założeniu, że będą oni spłacać istniejące zadłużenie w pełnym zakresie. Za dopuszczalnością warunkowego wypowiedzenia umowy o kredyt złożonego w sposób wyżej opisany wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 września 2016 roku w sprawie II CSK 750/15. Stwierdzono, że przyjmowana co do zasady możliwość złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o kredyt pod warunkiem niezapłacenia zadłużenia wymaga rozważenia, czy powinna mieć zastosowanie w kontekście postanowień konkretnej umowy.

4. Zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia omawianej kwestii ma ustalenie granic, w jakim zastrzeżenie warunku nie pozostaje w sprzeczności z naturą czynności prawnej, zgodnie z art. 89 k.c. W rozpoznawanej sprawie Bank złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytowej pod warunkiem rozwiązującym - czynność została dokonana i wywołuje wszystkie przewidziane prawem skutki, ale ustana one w razie ziszczenia się warunku - zapłaty kwoty 10.497,46 zł. Oznacza to, że umowa kredytu została wypowiedziana z chwilą doręczenia pozwanemu oświadczenia o wypowiedzeniu ze skutkiem za 30 dni. Sytuacja w zakresie oceny istnienia stosunku prawnego, więc czy umowa kredytu została wypowiedziana, czy nie, jest jednoznaczna od chwili zaistnienia możliwości zapoznania się przez pozwanego z treścią oświadczenia o wypowiedzeniu (art. 61 k.c.). Jedynie w jego interesie została zastrzeżona możliwość pozostawania w dalszym ciągu związanym stosunkiem prawnym na dotychczasowych zasadach. Pozwany mógł skorzystać z uprawnienia do kontynuowania umowy kredytowej, przy czym jego realizacja mogła nastąpić przez spełnienie świadczenia. Argumentem przemawiającym za niedopuszczalnością wypowiedzenia umowy kredytowej pod warunkiem rozwiązującym nie jest w takiej sytuacji pewność obrotu, ponieważ umowa została wypowiedziana z chwilą określoną w art. 61 k.c. i zastrzeżono jednocześnie termin ziszczenia się zastrzeżonego warunku. Nie jest również zachwiana równowaga stron stosunku prawnego, ponieważ od zdarzenia prawnego określonego jako spełnienie świadczenia zależą skutki prawne (dopuszczalny warunek). Spełnienie świadczenia nie jest warunkiem

potestatywnym w ujęciu doktrynalnym, jednak najczęściej największy wpływ na spełnienie tego warunku ma kontrahent. Zastrzeżenie warunku rozwiązującego następuje zatem w interesie kredytobiorcy. Nie istnieją żadne argumenty przemawiające za niedopuszczalnością złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytowej pod warunkiem rozwiązującym z zastrzeżeniem terminu jego spełnienia. Z powyższych przyczyn oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytowej złożone pozwanemu w rozpoznawanej sprawie jest ważne i wywołuje skutek prawny.

5. Niezależnie od powyższej konstatacji o charakterze ogólnym, należy również rozważyć warunkowe wypowiedzenie w kontekście art. 58 § 3 k.c. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 614/08, przyjęto, że wypowiedzenie umowy spółki jawnej pod warunkiem jest niedopuszczalne. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu cytowanego postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2013 r., III CZP 85/12 odwołał się właśnie do wyroku Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2009 r. II CSK 614/08 jako wypowiedzi za dopuszczalnością zastrzeżenia warunku w jednostronnej czynności prawnej. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 614/08 przyjął, że jednostronne oświadczenia woli wywierające z chwilą ich złożenia innej osobie wpływ na jej stosunki majątkowe z reguły nie powinny być dokonywane z zastrzeżeniem warunku. Niezależnie od powyższego stwierdzono, że art. 89 k.c. nie określa konsekwencji zastrzeżenia w treści czynności prawnej warunku, mimo zakazu ze względu na właściwość tej czynności. W tej sytuacji oceny skutków naruszenia art. 89 k.c. należy dokonać na podstawie art. 58 § 1 i 3 k.c. Zgodnie z art. 58 § 3 k.c., jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Przyjmując nawet niedopuszczalność zastrzeżenia warunku w czynności prawnej kształtującej konieczną staję się ceną, czy bez zastrzeżenia warunku uprawniony dokonałby tej czynności. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy należy zatem zbadać, czy Bank wypowiedziałby umowę kredytu, jeżeli nie zastrzegłby warunku rozwiązującego w oświadczeniu o wypowiedzeniu. Pozwany nie wykonywał umowy kredytu, zalegał z płatnością rat, nie może więc budzić wątpliwości, że Bank wypowiedziałby umowę kredytu także w formie bezwarunkowej. W każdej sytuacji zgodnie z art. 58 § 3 k.c. wypowiedzenie umowy kredytowej pozostaje w mocy.

6. Orzecznictwo sądów apelacyjnych w omawianej kwestii jest rozbieżne. Przykładowo Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 10 kwietnia 2019 roku, VII AGa (...) przyjął, że nie została wyłączona dopuszczalność zastrzeżenia warunku także w jednostronnej czynności prawnej obejmującej wypowiedzenie umowy (stan faktyczny dotyczył warunkowego wypowiedzenia umowy leasingu i zastrzeżenia w oświadczeniu o wypowiedzeniu możliwości „wznowienia umowy leasingu”). Podobne stanowisko wynika z wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 września 2017 r., I ACa 329/17, gdzie stwierdzono, że nie jest prawidłowe stanowisko, że wypowiedzenie umowy jako jednostronna czynność prawokształtująca nie może zawierać warunku w rozumieniu art. 89 k.c. Przyjmowana bowiem w orzecznictwie co do zasady jest możliwość złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o kredyt pod warunkiem niezapłacenia zadłużenia. W stanie faktycznym analogicznym do rozpoznanej sprawy Sąd Apelacyjny obecnie również przyjmuje skuteczność wypowiedzenia umowy kredytu pod warunkiem (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 30 grudnia 2019 r., I ACa 567/18, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 9 września 2019 r., V ACa 265/19). Sąd w rozpoznanej sprawie częściowo nie podziela poglądu wyrażonego przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 25 maja 2018 r., I ACa 26/18, w którym stwierdzono, że za niedopuszczalne uznaje się między innymi warunki w czynnościach prawnych jednostronnych kształtujących sytuację prawną innego podmiotu np.: odstąpienie od umowy czy wypowiedzenie umowy.

7. Ciężarem procesowym powoda jest udowodnienie wysokości żądania: pozostałego do spłaty kredytu - kapitału, odsetek umownych, odsetek kapitałowych oraz opłat wynikających z umowy. Przedstawione przez powoda wydruki i dokumenty stanowią w rzeczywistości wyciągi z ksiąg bankowych. Sąd wydaje wyrok przy uwzględnieniu materiału sprawy na który składają się dowody przeprowadzone w sprawie oraz także stwierdzenia stron co pozwala na ustalenie faktów spornych i bezspornych. Wymienione dokumenty w większości stanowią nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jego treścią, zgodnie z art. 77¹ k.c., wystawcą jest Bank, zatem znajduje zastosowanie art. 243¹ i dalsze k.p.c. Wiarygodność i moc dowodowa podlega ocenie zgodnie z regułą art. 233 § 1 k.p.c. Na prawidłowość ustalenia wysokości kapitału w kwocie 75.516,66 zł wskazuje konsekwencja w różnego rodzaju dokumentach rozliczeniowych

wewnętrznych banku, wystawianych na przestrzeni dłuższego czasu na różnych etapach czynności windykacyjnych. Kwotę tę wskazano wyciągu z rachunku kredytowego na karcie 41, w historii naliczania odsetek na karcie 44 i w zestawieniu należności i zaległości kapitałowych z kalkulacją odsetek za zwłokę na karcie 65 verte. Stanowisko pozwanego zostało ostatecznie wyrażone w pismach procesowych wniesionych już po sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym na skutek postanowienia Sądu z 20 lutego 2020 roku, którym zobowiązano pozwanego do wskazania dokładnie, jakie fakty kwestionuje w zakresie wyliczenia odsetek umownych kapitałowych, kapitału i opłat wynikających z wyciągu z rachunku z 8 stycznia 2020 roku oraz dokumentu historia naliczania odsetek z 8 stycznia 2020 roku (karta 91). Pozwany nie podniósł zarzutów dotyczących samego sposobu wyliczenia kapitału odsetek i prowizji, a skoncentrował się na niewymagalności roszczenia wskutek błędnego rozliczenia kaucji, nieważności zapisów dotyczących kaucji oraz warunkowego wypowiedzenia umowy kredytowej. Przyjmując bezzasadność tych zarzutów, co zostanie niżej wyjaśnione, na podstawie wskazanych dowodów należy ustalić, że pozwany pozostaje dłużnikiem powoda w zakresie kapitału kredytu, kwoty 75.516,66 zł, odsetek w kwocie 11.133,67 zł, w tym kapitałowych - 3.817,84 zł oraz umownych za opóźnienie w wysokości 7.315,83 zł. Żądane przez powoda roszczenie, nazywane jako koszty, w wysokości 1.790 zł, wynika z trzykrotnego wzywiania pozwanego do zapłaty, dwukrotnych monitów za niespełnienie obrotów i przeprowadzenia inspekcji terenowej, a opłaty odpowiadają wymienionych w tabeli opłat i prowizji.

8. Umowa kredytowa w punkcie VII. podpunkcie b) w powiązaniu z obowiązkami kredytobiorcy określonymi w punkcie VII. podpunkcie 5 a. i 5 b. przewiduje zapis odpowiadający karze umownej w wysokości 3,33% kwoty kredytu netto za każdy miesiąc kalendarzowy od 4 do 12 pełnego miesiąca kalendarzowego od uruchomienia kredytu, jeżeli kredytobiorca nie zapewni obrotów na rachunku bieżącym w wysokości co najmniej 5.830,59 zł, więc nie zapewni, aby osoby trzecie wpłaciły na rachunek bieżący wskazaną kwotę oraz (i) jeżeli nie dokonał na rzecz osób trzecich płatności w co najmniej wskazanej wysokości. Spełnienie przez pozwanego jednego z warunków: zapewnienia wysokości obrotów albo dokonania płatności oznacza, że powodowi nie przysługuje roszczenie o zapłatę kary umownej. W żadnym z miesięcy od 4 do 12, liczonych po uruchomieniu kredytu, pozwany nie spełnił żadnego ze wskazanych warunków.

9. Zgodnie z art. 483 k.c., kara umowna może być zastrzeżona na wypadek niewykonania zobowiązania niepieniężnego. Pozwany zobowiązany był do zapewnienia, aby osoby trzecie dokonały wpłat na jego rachunek w określonej wysokości oraz do wykonania pewnej ilości transakcji bezgotówkowych. W stosunku zobowiązaniowym między bankiem a klientem oraz między klientem i jakąkolwiek osobą trzecią nie istnieje obowiązek zapłaty kwoty 5.830,59 zł i już jedynie z tej przyczyny zastrzeżona w umowie kara umowna nie zabezpiecza wykonania zobowiązania pieniężnego. Treścią świadczenia pozwanego nie jest przeniesienie własności środków pieniężnych, zapłata określonej kwoty na rzecz określonego wierzyciela, co jest istotą świadczenia pieniężnego lecz zapewnienie określonego zachowania przez osoby trzecie albo własnego zachowania polegającego na wykonaniu transakcji bezgotówkowych w określonej wysokości. Tak opisane świadczenie ma charakter niepieniężny.

10. Powód udowodnił sposób rozliczenia kwoty kaucji przewłaszczonej na bank (przeniesienie własności środków pieniężnych celem jedynie zabezpieczenia roszczenia o zapłatę kary umownej, karta 127), a fakt niezapewnienia przez pozwanego obrotów na rachunku bieżącym według wskazanych reguł oraz dokonania transakcji bezgotówkowych w odpowiedniej wysokości jest bezsporny. 5 września 2017 roku powód złożył ostateczne oświadczenie o zaspokojeniu roszczenia o zapłatę kary umownej z kaucji. 20 listopada 2018 roku, w dacie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytowej, pozwany pozostawał w opóźnieniu z zapłatą rat kredytu uprawniających Bank do złożenia tego świadczenia. Twierdzenie pozwanego o niewymagalności roszczenia Banku wskutek nieskutecznego wypowiedzenia jest bezpodstawne.

11. Zgodnie z art. 102 ust. 1 i 2 prawa bankowego, w celu zabezpieczenia wierzytelności banku dłużnik lub osoba trzecia może przenieść określoną kwotę w złotych lub w innej walucie wymiennej na własność banku. Bank jest zobowiązany do zwrotu tej kwoty po uzyskaniu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją. Bank nie ma obowiązku zwrotu części kwoty przyjętej na własność, równej niespłaconej sumie zadłużenia wobec banku, odsetek i prowizji oraz innych kosztów poniesionych przez bank w związku z odzyskaniem wierzytelności. Według

pozwanego, zastrzeżenie kaucji i umożliwienie bankowi zaspokojenia własnych roszczeń z tej kaucji jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Twierdzenie to jest nietrafne, Bank zaspokoił roszczenie o zapłatę kary umownej zgodnie z przeznaczeniem kaucji. Twierdzenie o wykonaniu przez Bank prawa podmiotowego polegającego na żądaniu zapłaty kary umownej i zaspokojenie tego roszczenia z przewłaszczonego na zabezpieczenie środków pieniężnych jest zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tej kaucji, zatem zastosowanie art. 5 k.c. nie wchodzi w rachubę. Podnosząc tego rodzaju twierdzenia zamiarem powoda było prawdopodobnie jednak odniesienie się do art. 58 § 2 k.c., do sprzeczności z zasadami współżycia społecznego umowy kredytowej w części dotyczącej zastrzeżenia kaucji, więc przewłaszczenia na zabezpieczenie środków pieniężnych. Umowna konstrukcja kaucji opowiada jednak treści art. 102 prawa bankowego, a treść umowy zgodna z prawem nie może być sprzeczna z zasadami współżycia społecznego jedynie z tej przyczyny i przez to nieważna (art. 58 § 2 k.c. i 353¹ § 1 k.c.).

12. Według pozwanego, kredytowanie przez Bank kaucji, a następnie zaspokojenie z niej roszczeń z tytułu kary umownej może prowadzić do obejścia przepisów o odsetkach umownych. Środki pieniężne z umów kredytowych mogą finansować różne cele, nie tylko związane bezpośrednio z zamierzeniem gospodarczym kredytobiorcy, ale także związane z opłatami i prowizjami związanymi z udzieleniem kredytu, zgodnie z zasadą swobody umów. Z tej przyczyny dopuszczalna granica swobody umów określona wysokością odsetek maksymalnych dotyczy całego udzielonego kredytu, w tym przeznaczonego na finansowanie opłat i prowizji, a nie kredytu przeznaczonego na cele operacyjne. Kredytowanie opłat i prowizji nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, gospodarczym przeznaczeniem kredytu ani z istotą umowy kredytu. Innymi słowy, odsetki od części kredytu przeznaczonego na finansowanie opłat i prowizji są należne Bankowi i dlatego nie można ich sumować z odsetkami od kredytu przeznaczonego na cele operacyjne, czego rezultatem miałyby być przekroczenie granicy odsetek maksymalnych.

IV. Koszty procesu.

Pozwany przegrał sprawę w całości i jest zobowiązany do zwrotu powodowi kosztów procesu, wynagrodzenia radcy prawnego kwocie 5.400 zł, ustalonego na podstawie § 7 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, opłaty od pozwu - 1106 zł oraz opłaty od pełnomocnictwa - 17 zł.

SSO Robert Bury